

OBSAH

1. svazek

str.

Předmluva	11
1. Úvodní část do Lesnické botaniky I.	13
1.1 Předmět Lesnická botanika I.	13
1.2 Metody studia Lesnické botaniky I.	14
1.3 Typy rostlin podle vzhledu a podle umístění vegetativního jedince v prostředí	14
1.3.1 Du Rietzův přehled fyziognomického třídění sucho- zemských rostlin	15
1.3.2 Raunkiův systém "biologických typů"	16
1.4 Organizační úrovně a struktury rostlin	18
1.4.1 Nebuněčné a atypické organismy (viry, bakteriofág, filtrabilní formy bakterií, Rickettsie)	19
1.4.2 Jednobuněčné rostliny (bakterie, sinice, kolonie, cenobia)	21
1.4.3 Mnohobuněčné rostliny	23
1.5 Rozdělení látek rostlinného těla	24
1.5.1 Analýza rostlinného těla	25
1.5.2 Popel a popeloviny	25
2. Rostlinná buňka	27
2.1 Stavba rostlinné buňky	27
2.1.1 Tvar a velikost rostlinných buněk	28
2.2 Buněčná stěna	29
2.2.1 Vznik a vývoj buněčné stěny	29
2.2.2 Fyzikální a chemické vlastnosti buněčné stěny	30
2.2.3 Chemické složení buněčných stěn	30
2.2.4 Impregnace a inkrustace buněčných stěn	31
2.2.5 Submikroskopická skladba buněčných stěn	31
2.2.6 Růst buněčné stěny	33
2.2.7 Ztenčeniiny a ztlustěniiny buněčných stěn	34
2.2.8 Dvůrky (dvůrkaté ztenčeniiny, dvojtečky - puncta - marginata)	35
2.2.9 Ztlustěniiny buněčných stěn	35
2.2.10 Perforace	36
2.3 Protoplast	36
2.3.1 Protoplazma	36
2.3.2 Cytoplazma (fyzikální a chemické vlastnosti cytoplazmy, struktura cytoplazmy, hyaloplazma a polioplazma, ektoplast a endoplast, pohyby cytoplazmy, systémy plazmatických mem- brán v cytoplazmě, endoplazmatické retikulum, ribozómy, sférozómy, diktyozómy - Golgiho aparát, chondriozómy - - mitochondrie)	36
2.3.3 Plastidy (chloroplasty, leukoplasty, chromoplasty, teorie vzniku plastidů)	43
2.3.4 Karyoplazma (tvar buněčného jádra, velikost buněčného jádra, počet jader a jejich poloha v buňce, difúzní buněčné jádro, fyzikální a chemické vlastnosti buněčného jádra, složení buněčného jádra, jadérko, centrioly)	46
2.3.5 Vakuoly a metaplazmatické součásti buňky - inkluze (buněčná šťáva, inkluze, škrob, krystaly štavelanu vápenatého, uhličitán vápenatý - CaCO ₃ , aleuronová zrna, ostatní inkluze)	50
2.4 Vznik a vývoj rostlinné buňky	57
2.4.1 Dělení buněčného jádra	57
2.4.2 Dělení přímé, amitóza (akineze, rozpad jádra)	57
2.4.3 Dělení nepřímé (karyokineze, kineze, indirektní dělení, chromozómy, primární a sekundární konstrikce, polytenní chromozómy)	58

2.4.4	Mitóza (profáze, metafáze, anafáze, telofáze)	60
2.4.5	Meióza - meiozís, redukční dělení (heterotypické dělení, homeotypické dělení)	62
2.4.6	Cytokineze (splývání buněk)	65
2.4.7	Ontogeneze bunky	66
3.	Rostliny mnohobuněčné a jejich pletiva	67
3.1	Rozdělení rostlinných pletiv	69
3.1.1	Rozdělení pletiv podle jejich vzniku (pletiva pravá, nepravá, smíšená)	69
3.1.2	Rozdělení pletiv podle anatomických znaků (pletiva parenchymatická, kolenchymatická, sklerenchymatická)	69
3.1.3	Rozdělení pletiv podle fyziologické funkce (pletiva krycí, mechanická, nasávací, asimilační, vodivá, zásobní, provětrávací, vyměšovací, recepční, rozšiřovací, rozmnožovací)	72
3.2	Systém pletiv	74
3.2.1	Systém pletiv dělivých	75
3.2.2	Rozdělení meristémů (podle lokalizace, původu)	76
3.3	Systém pletiv pokožkových	79
3.3.1	Epidermis	80
3.3.2	Podkožka, hypodermis	81
3.3.3	Průduchy (stavba průduchů, funkce)	81
3.3.4	Vodní skuliny, hydatody	84
3.3.5	Trichomy (chlupy) a emergence (rozdělení trichomů podle funkce) ..	84
3.4	Systém pletiv základních	87
3.4.1	Části základního pletiva (kůra, dřev, dřevové paprsky)	87
3.4.2	Anatomie základního pletiva	88
3.4.3	Mléčnice (nečlánkované, článkované, význam mléčnic)	88
3.5	Systém pletiv vodivých - cévní svazky	89
3.5.1	Lýková část cévního svazku (sítkovice, funkce sítkovic, doprovodné buňky sítkovic)	90
3.5.2	Dřevní část cévního svazku (cévy, ztlustěniný cév, tracheidy čili cévnice, tracheidotracheje, doprovodné buňky dřeva, dřevní parenchym, dřevní sklerenchym neboli libriform, funkce dřeva)	92
3.5.3	Vývoj cévních svazků	94
3.5.4	Typy cévních svazků	95
3.5.5	Pochvy cévních svazků (stélolema)	97
3.5.6	Vodivá pletiva a vnější prostředí	98
3.6	Pletiva patologická	98
3.6.1	Hypertrofie a hypoplazie	98
3.6.2	Poraněná rostlinná pletiva	99
4.	Stavba a vývoj tvaru rostlinného těla	100
4.1	Hodnota rostlinných orgánů	100
4.2	Orgány vegetativní a reprodukční	101
4.2.1	Vegetativní orgány (stélka neboli thallus, stélka a kormus kapraďorostů)	101
4.2.2	Kormus	103
4.3	Kořen neboli radix	103
4.3.1	Kořen hlavní	104
4.3.2	Anatomická stavba kořene (kořenová čepička, kořenový vzrostný vrchol, rhizodermis, kořenové vlásky - rhiziny, kořenová primární kůra, exodermis, endodermis, perikambium, cévní svazky v kořenech, kořenová dřev, druhotné tloušťnutí kořenů, kořenové kambium, kořenový felogén)	105
4.3.3	Tvar a charakteristické vlastnosti kořenů	110
4.3.4	Metamorfózy kořenů	110
4.4	Stonk neboli kaulom	111
4.4.1	Funkce stonku	111

4.4.2	Vegetační vrchol stonku a vrcholový pupen	113
4.4.3	Postranní pupeny	115
4.4.4	Růst a článkování stonku (první podděložní a nadděložní článek) ..	116
4.4.5	Anatomická stavba stonku (epidermis stonku, primární kůra stonku, vodivá pletiva ve stonku, dřev, druhotné tloušťnutí stonku, kambium, letokruhy, anatomie druhotného lýka, druhotné lýko nahosemenných rostlin, felogén a sekundární kůra, suberoderm, lenticely, borka neboli rhytidoma, feloderm neboli zelená kůra)	117
4.4.6	Tvar stonku	126
4.4.7	Větvení stonku	126
4.4.8	Metamorfózy stonku	127
4.5	List neboli fylom	128
4.5.1	Morfologická stavba listu (části asimilačního listu)	129
4.5.2	Anatomická stavba listu (bifaciální listy, pokožka listu, základní pletivo listů - mezofyl, cévní svazky v listech, význam cévních svazků v listech, monofaciální listy, vliv prostředí na anatomickou stavbu listů)	129
4.5.3	Jednoduché listy	134
4.5.4	Složené listy	135
4.5.5	Tvar listů	136
4.5.6	Nervatura čepele	136
4.5.7	Vytrvalost listů (opadávání listů)	137
4.5.8	Metamorfóza listů	138
5.	Reprodukční orgány	139
5.1	Propagační jednotky	139
5.2	Rozmnožování rostlin	139
5.2.1	Nepohlavní rozmnožování (vegetativní rozmnožování, umělé vegetativní rozmnožování)	139
5.2.2	Pohlavní rozmnožování (pohlavní orgány rostlin, pohlavní buňky neboli gamety, pohlavnost neboli sexualita rostlin)	141
5.2.3	Střídání generací (rozmnožování - rozplozování řas, mechorostů, kapradnorostů)	142
	(rozmnožování, rozplozování semenných rostlin (Spermatophyta, Anthophyta)	146
5.3	Rozmnožování, rozplozování nahosemenných rostlin (Gymnospermae)	146
5.4	Rozmnožování, rozplozování krytosemenných rostlin (Angiospermae)	149
5.4.1	Květ - flos (bractea a prophyllum, květní stopka, perikladium, postavení květních částí, zákon alternace, počet květních kruhů, květní obaly - perianthium, kalich - calyx, koruna - corolla, češule - receptaculum, medníky neboli nektaria, tyčinky neboli stamina, androeceum, vznik a vývoj pylových zrn, plodolisty neboli carpella, gynoeceum, složení pestíku, blizna neboli stigma, čnělka neboli stylus, semeník neboli ovarium, postavení semeníku ve květu, vajíčko neboli ovulum, pohlavnost květu, symetrie květu, květní diagram a květní vzorce)	149
5.4.2	Květenství neboli inflorescentia (květenství jednoduchá, hroznovitá neboli racemózní, vrcholičnatá neboli cymózní, složená květenství)	160
5.5	Opylení (pollinatio)	164
5.6	Oplozování u krytosemenných rostlin	164
5.7	Semeno	165
5.7.1	Embryo	166
5.7.2	Endosperm	166
5.7.3	Perisperm	166
5.7.4	Testa	167
5.7.5	Výrůstky na semeni	167
5.8	Plod (fructus), jeho vznik a vývoj	167
5.8.1	Oplodí neboli perikarp	169
5.8.2	Klasifikace plodů (suché plody, pukavé, nepukavé, dužnaté, souplodí, plodenství, nepravé plody)	169

	str.
6. Dědičnost a proměnlivost rostlin	7
6.1 Jedinec a jeho rozmnožování	7
6.1.1 Potomstvo, populace, klon (vznik klonových jedinců)	8
6.1.2 Podobnost a rozdílnost	9
6.2 Dědičnost a proměnlivost	9
6.2.1 Vloha a znak	9
6.2.2 Genotyp (genom a plazmon, plastom, chondriom)	10
6.2.3 Fenotyp (variabilita, nedědičná proměnlivost, modifikace, fenokopie, dědičná a nedědičná proměnlivost)	10
6.3 Změny dědičnosti	13
6.3.1 Genetická informace	13
6.4 Dědičnost na molekulární úrovni	14
6.4.1 Nukleové kyseliny (syntéza nukleových kyselin a bílkovin, syntéza a struktura molekuly DNA, DNA v buněčném jádře, metabolická inertnost vůči fosforu, syntéza RNA)	14
6.4.2 Hmotné elementy a gen (enzymy - realizátory genů, feno- typické projevy genů, genové mutace)	19
6.5 Dědičnost na buněčné úrovni	22
6.5.1 Chromozómy a dědičnost buněk (vazba genů v chromozómech, lokus neboli bod v alele, chromozómové mapy)	22
6.5.2 Chromozómové mutace (genové mutace)	25
6.6 Dědičnost na úrovni organismů	26
6.6.1 Rekombinace genů při vzniku nového jedince	26
6.6.2 Dominance a recesivita	26
6.6.3 Hybridizační výzkum	27
6.6.4 Metody výzkumu dědičnosti a proměnlivosti (informace, paměť, signál, kód, redundance, šum)	27
6.6.5 Homozygot a heterozygot	29
6.6.6 Cis-poloha a trans-poloha	30
6.6.7 Tzv. morgan	31
6.6.8 Aberace	31
6.6.9 Genové interakce	32
6.6.10 Duplicitní faktory	32
6.6.11 Vzdálená hybridizace a nekřížitelnost	32
6.6.12 Pohlaví a dědičnost	33
6.7 J.G. Mendel a jeho předchůdci	33
6.7.1 Johann Gregor Mendel	34
6.7.2 Mendelovy pokusy (pokusy s monohybridy, s dihybridy, s polyhybridy, pokusy tzv. zpětného křížení, s jestřábníky)	35
6.7.3 Mendelovy zákony (Mendelova fenotypická pravidla, geno- typické zákony, Mendelův přínos)	40
6.7.4 Odchytky od štěpných poměrů	41
6.8 Dědičnost na úrovni populací	43
6.8.1 Frekvence (výskyt) genů a genotypů	44
6.8.2 Selektce genů	45
6.8.3 Náhodná distribuce genů (genetický drift)	45
6.9 Dědičnost mimojaderná	46
6.9.1 Plazmon	46
6.9.2 Chondriom	47
6.9.3 Plastom (plastidom)	47
6.10 Mutace a jejich třídění	49
6.10.1 Genomové mutace (chromozómové, genové, somatické, gametické, spontánní, indukované)	49
6.10.2 Mutagenní faktory	51
6.10.3 Antimutagenní účinky	52
6.10.4 Zpětné mutace	52
6.10.5 Význam mutací	52
6.10.6 Povaha mutací	53
6.11 Dědičnost bakterií	53

7. Hospodaření rostlin s vodou	55
7.1 Vodní provoz rostlinné buňky	55
7.1.1 Hydratační úroveň buňky (chemický potenciál vody, vodní bilance rostlinné buňky, hydratační deficit)	55
7.1.2 Osmotický tlak (osmoticky aktivní látky, rozdělení roztoků podle koncentrace, propustnost buněčných stěn, osmotické jevy v rostlinné buňce)	56
7.1.3 Způsoby vyjadřování vodního provozu rostlinné buňky (vodní potenciál, osmotický potenciál, tlakový potenciál, matriční potenciál)	59
7.1.4 Turgor (plazmolýza, deplazmolýza, plazmoptýza)	60
7.1.5 Příjem vody buňkou	61
7.2 Vodní provoz rostlin	61
7.2.1 Příjem vody rostlinou (nasávací funkce kořenového systému, postup vody kořenem, kořenový vztlak, aktivní nasávání vody, stanovení příjmu vody rostlinou, vliv vnějších činitelů na příjem vody rostlinou)	61
7.2.2 Vedení vody rostlinami (extrafascikulární vedení vody v rostlinném těle, fascikulární vedení vody v rostlinném těle, asimilační a transpirační proud, vedení vody u stromů)	64
7.2.3 Výdej vody rostlinou (transpirace, pasivní nasávání vody, pohyb kapalné vody v listovém mezofylu, kapacita zásoby vody, stomatární a kutikulární transpirace, mimolistová transpirace, jednotky transpirace, vliv vnějších a vnitřních činitelů na rychlost - intenzitu transpirace, periodicitu transpirace rostlin, antitranspirační látky)	67
7.2.4 Gutace	73
7.2.5 Vodní bilance rostliny (vodní deficit rostlin, schopnost rostlin udržovat vodu)	73
7.2.6 Změny obsahu vody a vadnutí rostlin	74
8. Výživa rostlin	76
8.1 Minerální výživa rostlin	76
8.1.1 Propustnost a sorpce iontů (selektivní sorpce iontů, akumulace) ..	77
8.1.2 Mechanismus minerální sorpce (pasivní transport, aktivní transport, dynamika hromadění minerálních solí, snížení minerální absorpce, ztráta živin)	78
8.1.3 Mimokořenová výživa	81
8.1.4 Metody studia minerální výživy (půdní analýza, metoda vodních kultur, antagonismus iontů, balancovaný roztok)	81
8.1.5 Biogenní (makrobiogenní) prvky (význam biogenních prvků)	83
8.1.6 Oligobiogenní (mikrobiogenní) prvky (význam oligobiogenních prvků)	84
8.1.7 Ultramikroelementy (stimulancia a inhibitory, jedová křivka)	86
8.2 Fotosyntéza	87
8.2.1 Mechanismus fotosyntézy (cyklická fosforylace, necyklická fosforylace, chloroplasty a chlorofyl)	87
8.2.2 Základní pojmy fotosyntézy (růstové analýzy)	90
8.2.3 Metody stanovení fotosyntézy	91
8.2.4 Chemosyntéza (bakterie nitrifikační, autotrofní bakterie sírné, vodíkové bakterie, železité bakterie)	94
8.2.5 Význam asimilace	96
8.2.6 Činitelé ovlivňující fotosyntézu (koncentrace CO ₂ , asimilační kvocient, vliv světla, teploty, vody)	97
8.2.7 Koloběh uhlíku	100
8.2.8 Metabolismus dusíku (syntéza bílkovin)	100
8.2.9 Metabolismus fosforu	102
8.2.10 Metabolismus síry	102
8.3 Dýchání rostlin - respirace	102
8.3.1 Respirace aerobní (respirační kvocient a stanovení respirace, rychlost respirace, změny látek protoplazmy při respiraci, kompenzační bod)	103

8.3.2	Poměr fotosyntézy a respirace (uvolnění energie při respiraci, srovnání fotosyntézy a respirace)	105
8.3.3	Vliv prostředí na dýchání	106
8.3.4	Intramolekulární dýchání	108
8.3.5	Respirace a její význam	110
8.4	Fotorespirace	111
8.5	Výživa heterotrofních rostlin	112
8.5.1	Autotrofní rostliny	112
8.5.2	Heterotrofní rostliny (etapy heterotrofie zelených rostlin)	113
8.5.3	Mixotrofie	114
8.5.4	Rozdělení heterotrofních organismů	115
8.5.5	Saprofyti	115
8.5.6	Parazitismus (monofágní a pleofágní paraziti, toxiny, obranná zařízení rostlin, fyziologická aktivita hostitele)	117
8.5.7	Metabióza čili sukcese	120
8.5.8	Dekompozice a humus	121
8.5.9	Význam heterotrofních rostlin	121
9.	Růst, vývoj a pohyby rostlin	123
9.1	Růst rostlin	123
9.1.1	Růst protoplazmy a buněčné stěny	123
9.1.2	Primární a sekundární růst rostlin	124
9.1.3	Růstová zóna a rychlost růstu	124
9.1.4	Velká růstová perioda	125
9.1.5	Růstové fáze (embryonální, prolungační, diferenciací)	126
9.1.6	Vliv vnějších činitelů na růst rostlin	128
9.1.7	Vliv vnitřních činitelů na růst rostlin	130
9.1.8	Fytohormony (růstové regulační látky)	131
9.1.9	Fylogenetická rekapitulace	134
9.1.10	Regenerace (tvorba adventivních kořenů a pupenů)	134
9.1.11	Polarita	135
9.1.12	Transplantace	136
9.1.13	Klíčení	136
9.2	Vývoj rostlin	138
9.2.1	První vývojové stadium rostlin (termoindukce, její lokalizace a stabilita, termoindukce a fytohormony, termoindukce a světlo, jarní a ozimé rostliny)	138
9.2.2	Druhé vývojové stadium rostlin (fotoindukce, fotoperiodismus, rozdělení rostlin podle požadavků na délku dne i noci, ranost a pozdnost rostlin, růst květu a diferenciací pohlaví)	141
9.2.3	Dormance (stratifikace semen, plodů a změny během ní)	144
9.3	Pohyby rostlin	146
9.3.1	Fyzikální pohyby rostlin	146
9.3.2	Vitální pohyby rostlin (lokomoční - taxe, paratonické - indukované, tropismy, chemotropismy, hydrotropismy, haptotropismy, traumatropismy, nastie, nastie růstové povahy, fotonastie, termonastie, tigmonastie, nastie variační povahy, nyktinastie, seismonastie, pohyby samovolné - autonomní)	146
10.	Rostlina a prostředí (ekologie rostlin)	154
10.1	Členění ekologie	154
10.1.1	Adaptace organismů	155
10.1.2	Základní ekologické třídění organismů (závislý a nezávislý organismus, autotrofy, saprofyti a paraziti, producenti, konzumenti a reducenti)	155
10.1.3	Trofický řetězec	156
10.1.4	Aerobní a anaerobní organismy	157
10.1.5	Vodní a suchozemské organismy	157
10.1.6	Rozdělení organismů podle vztahu k mediu a substrátu	157
10.1.7	Organismy ve vodním mediu (prostředí)	158

10.2	Vzájemné vztahy rostlin	158
10.2.1	Nové názory na vzájemné spolužití dvou organismů	159
10.2.2	Symbióza kořenových bakterií s rostlinami bobovitými (Fabaceae)	160
10.2.3	Mykorrhiza	161
10.2.4	Symbióza rostlin a živočichů	163
10.2.5	Epifyti	164
10.3	Ekotop	166
10.3.1	Rostlina a světlo (rostliny kompasové)	166
10.3.2	Rostlina a teplo (typy rostlin ve vztahu k teplu)	167
10.3.3	Rostlinstvo a voda (vzdušná vlhkost, výpar, humidní a aridní oblast)	168
10.3.4	Vítr	169
10.3.5	Chemismus ovzduší	170
10.3.6	Kouř	170
10.3.7	Rostlinstvo a půda (psamofyty a pelofyty, půdní vlhkost, chemismus půdy, humus)	171
10.3.8	Typy rostlin ve vztahu k minerální výživě (kalcikolní rostliny, serpentínové rostliny, halofyty)	173
10.3.9	Rostlinstvo a oheň	174
10.3.10	Rostliny a živočichové	175
10.3.11	Rostlinstvo a člověk	175
10.4	Rezistence rostlin	175
10.4.1	Emise a jejich zdroje (imise, emise a jejich rozšiřování, imise a jejich působení)	176
10.4.2	Možnosti prognózy a účinné terapie	177
10.5	Ekologie šíření rostlin	178
10.5.1	Šíření rostlin	178
10.5.2	Ekologie a typy diseminace - šíření diaspór	178
10.5.3	Ekologie šíření gamet a kopulace (voda jako přenašeč pohlavních buněk rostlin, proudící vzduch jako přenašeč pohlavních buněk, živočichové jako přenašeči)	181
10.6	Vývoj rostlinstva	187
10.6.1	Fyziologicko-ekologické třídění rostlin podle foto- periodismu	188
10.6.2	Fyziognomicko-ekologické typy rostlin podle periodicity stavů jedince	188
10.6.3	Životní cyklus rostlin jednou plodných	189
10.6.4	Životní cyklus rostlin vícekrát plodných	189
10.6.5	Cyklus s nepřerušovanou vegetativní činností	190
10.6.6	Cyklus s přerušovanou nebo silně omezovanou vegetativní činností	190
10.6.7	Rostliny "vždyzelené"	191
10.6.8	Rostliny "opadavé"	191
11.	Literatura	193